

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายของไทย

- ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic community: AEC) เป็น ๑ ใน ๓ เสาหลักภายใต้ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย
 ๑. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
 - ตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ความสามารถในการแข่งขันสูง การพัฒนาเศรษฐกิจที่เท่าเทียม และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก
 ๒. ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community)
 - ค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกัน เสริมสร้างขีดความสามารถ สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น
 ๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)
 - พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สวัสดิการและการคุ้มครองทางสังคม ความเป็นธรรมและสิทธิทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างเอกลักษณ์
- โดยผู้นำอาเซียนได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะนำอาเซียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ภายในปี ๒๕๕๘ คล้ายคลึงกับการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปในช่วงต้น ที่มีการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจยุโรป หรือ “EEC” (European Economic Community) ก่อนที่จะมีการรวมตัวกันอย่างลึกซึ้งและเหนียวแน่น เป็น “สหภาพยุโรป” หรือ “EU” (European Union) ในปัจจุบัน
- AEC มีลักษณะสำคัญเพิ่มเติมจากเขตการค้าเสรี คือ “อาเซียนจะรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว” เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้อย่างเสรี เสมือนอยู่ในประเทศเดียวกัน กระบวนการผลิตสามารถเกิดขึ้นที่ไหนก็ได้ในอาเซียน โดยสามารถใช้ทรัพยากรทั้งวัตถุดิบและแรงงานจากหลายประเทศสมาชิกเพื่อนำมาใช้ในการผลิต โดยปราศจากอุปสรรคในด้านภาษีและการกีดกันที่มีใช้ภาษี มีการสร้างมาตรฐานของ
 - สินค้า และกฎเกณฑ์/กฎระเบียบต่างๆ ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - สร้างให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน
 - เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอาเซียน
 - ลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
 - สร้างอาเซียนให้เป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค

● **การเปิดเสรีการค้าสินค้าภายใต้ AEC**

- ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ (บรูไนฯ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) หรือ ASEAN 6 จะต้องลดอัตรารภาษีนำเข้าเป็นร้อยละ ๐ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ในทุกสินค้า ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวและอ่อนไหวสูง
- ประเทศสมาชิกใหม่ ๔ ประเทศ (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม) หรือ CLMV จะลดอัตรารภาษีนำเข้าเป็น ร้อยละ ๐ เช่นกัน ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘
- สินค้าในรายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive list) อัตรารภาษีนำเข้าไม่ต้องลดลงเหลือร้อยละ ๐ แต่ต้องไม่เกินร้อยละ ๕
- สินค้าในรายการสินค้าอ่อนไหวสูง กำหนดภาษีนำเข้าได้เป็นพิเศษ แต่ต้องลดลงในระดับที่สมาชิกยอมรับได้ ได้แก่ ข้าว ของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ และน้ำตาลทราย ของอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
- มีการปฏิบัติที่พิเศษสำหรับสินค้าข้าวและน้ำตาล (Protocol to Provide Special Consideration for Rice and Sugar) สำหรับอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์
- ให้สมาชิกยกเลิกโควตาภาษี
- ห้ามใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTMs) ยกเว้นมาตรการที่สามารถทำได้ภายใต้ WTO
- ให้สมาชิกทยอยยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs)

ตารางแสดงอัตรารภาษีสินค้าน้ำตาลทรายภายใต้อาเซียน

ประเทศ	อัตรารภาษีน้ำตาล
สมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ	
- บรูไน	๐%
- สิงคโปร์	๐%
- ไทย	๐%
- มาเลเซีย	๐%
- ฟิลิปปินส์	เป็นสินค้าอ่อนไหวสูง ๓๘% และจะลดเป็น ๕% ในปี ๒๕๕๘

ประเทศ	อัตรากำไรน้ำตา
- อินโดนีเซีย	เป็นสินค้าอ่อนไหวสูง ๓๐-๔๐% และจะลดเหลือ ๕-๑๐% ในปี ๒๕๕๘
สมาชิกอาเซียนใหม่ (CLMV)	
- กัมพูชา	๕%
- ลาว	๕% และจะลดเป็น ๐% ในปี ๒๕๕๘
- พม่า	สินค้าอ่อนไหว ๑๓% และจะลดเป็น ๐-๕% ในปี ๒๕๕๘
- เวียดนาม	๕%

● **การเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ AEC**

- เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนอาเซียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ภายในปี ๒๕๕๓ ในสาขาบริหารสำคัญ ได้แก่ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาสุขาภาพ และสาขาการท่องเที่ยว ภายในปี ๒๕๕๖ สาขาโลจิสติกส์ ภายในปี ๒๕๕๖ ส่วนสาขาบริการอื่น ๆ ทุกสาขา ภายในปี ๒๕๕๘ ทั้งนี้ สามารถยกเว้นสาขาที่อ่อนไหวได้

● **การเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ AEC**

- มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี โดยการปฏิบัติกับนักลงทุนอาเซียนเช่นเดียวกับนักลงทุนตนเอง
 แปรความตกลง AIA (ASEAN Investment Agreement) ให้เป็นข้อตกลง ACEA (ASEAN Investment Comprehensive Agreement) และดำเนินการตามแผนงานที่เห็นชอบโดยรัฐมนตรีคลังอาเซียน

● **โอกาสและความท้าทายสำหรับภาคเกษตรจากการเปิดเสรีการค้าภายใต้ AEC**

➤ **โอกาส**

- โอกาสในการส่งออก : สินค้าเกษตรของไทยสามารถขยายการส่งออกไปยังตลาดอาเซียน ซึ่งมีประชากรกว่า ๕๕๐ ล้านคน โดยเฉพาะสินค้าที่มีศักยภาพ เช่น ข้าว ยางพารา ผักและผลไม้สด น้ำตาลทราย รวมไปถึงสินค้าเกษตรแปรรูป เช่น อาหารสำเร็จรูป

- โอกาสในการลงทุน : เกษตรกรไทยมีโอกาสขยายการลงทุน/ร่วมทุนด้านการเกษตรในสาขาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความได้เปรียบด้านพื้นที่เพาะปลูก ภูมิอากาศ และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ

- โอกาสด้านวัตถุดิบ : ผู้ประกอบกิจการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปสามารถนำเข้าวัตถุดิบ/สินค้ากึ่งสำเร็จรูปจากประเทศสมาชิกอาเซียนโดยไม่มีกำแพงภาษี และยังสามารถใช้ประโยชน์จากระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ในอาเซียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ

- โอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน : เกษตรกรและผู้ประกอบกิจการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปของไทยสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก จากการใช้ทรัพยากรการผลิตร่วมกัน /เป็นพันธมิตรทางธุรกิจกับประเทศอาเซียนอื่น

➤ **ความท้าทาย**

- การแข่งขันทางการค้า: สินค้าเกษตรของประเทศอาเซียนอื่นอาจเข้ามาในตลาดในประเทศไทยมากขึ้น ในราคาที่ต่ำกว่า และ/หรือ คุณภาพดีกว่า เช่น ข้าว (จากเวียดนาม) น้ำมันปาล์ม (จากมาเลเซีย) กาแฟ (จากเวียดนามและอินโดนีเซีย) ชา (จากอินโดนีเซีย) และมะพร้าว (จากฟิลิปปินส์) เป็นต้น

● **ผลกระทบจาก AEC ต่อภาคเกษตร รวมทั้งน้ำตาลทราย**

- ภายใต้ AEC ไทยมีพันธกรณีต้องลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรทุกรายการ **รวมถึงน้ำตาลทราย** จากประเทศอาเซียนอื่นลงเป็นร้อยละ ๐ **ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓** (ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว ๔ รายการ คือ กาแฟ มะพร้าวแห้ง ไม้ตัดดอก และมันฝรั่ง ซึ่งจะลดลงเหลือร้อยละ ๐-๕)

- ในทางกลับกัน ประเทศอาเซียน ๕ ประเทศ คือ บรูไนฯ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ ต่างมีพันธกรณีในการลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรที่นำเข้าจากประเทศอาเซียนอื่น รวมทั้งไทย ลงเป็นร้อยละ ๐ **ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓** เช่นกัน

(ไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าน้ำตาลทรายเป็นอันดับ ๑ ของอาเซียน โดยมีส่งออกไปประเทศอาเซียนประมาณ ๒.๗๓ ล้านตันในปี ๒๕๕๔ ขณะนี้ในตลาดดังกล่าวมีความต้องการนำเข้าประมาณปีละ ๕.๖ ล้านตัน การเปิดเสรีการค้า ภายใต้ AEC จึงเป็นโอกาสของไทยในการขยายตลาดในภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอินโดนีเซียซึ่งเป็นตลาดส่งออกน้ำตาลทรายใหญ่ที่สุดของไทย ที่มีความต้องการนำเข้าประมาณปีละ ๒.๙ ล้านตัน โดยในปี ๒๕๕๔ ไทยส่งออกไปอินโดนีเซีย ๑.๓๒ ล้านตัน)

- ไทยและประเทศอาเซียนอื่นทุกประเทศต้องยกเลิกการกีดกันที่มีใช้อยู่ทั้งหมด โดยไทยได้ทยอยยกเลิกโควตาภาษีสินค้าเกษตร ๒๓ รายการ **รวมถึงน้ำตาลทราย** ซึ่งได้ยกเลิกทั้งหมดเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๕๓

- ด้วยภูมิประเทศและภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ประเทศอาเซียนผลิตสินค้าเกษตรที่เหมือน/คล้ายคลึงกันและออกผลผลิตในช่วงเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะ ข้าว และอ้อย ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าในภูมิภาคและในตลาดโลก

การผลิต การบริโภค การนำเข้าและส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศอาเซียน (หน่วย : ล้านตัน Raw value)

ประเทศสมาชิกอาเซียน	การผลิต	การบริโภค	การนำเข้า	การส่งออก
บรูไน	-	0.013	0.013	-
อินโดนีเซีย	2.535	5.435	2.900	-
กัมพูชา	-	0.240	0.465	0.225
ลาว	0.050	0.058	0.055	0.05
มาเลเซีย	0.030	1.405	1.500	0.125
พม่า	0.220	0.220	0.015	0.015
ฟิลิปปินส์	2.450	2.230	0.002	0.200
สิงคโปร์	-	0.315	0.435	0.100
เวียดนาม	1.225	1.225	0.225	-
รวม (ยกเว้น ไทย)	6.510	11.128	5.597	0.715
ไทย	10.061	2.681	0.023	6.395

ที่มา : องค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ (ISO)

ตลาดส่งออกน้ำตาลทรายของไทย (หน่วย: ตัน)

ส่งออกรวม(ตัน)	4,496,996	4,882,364	5,098,926	4,478,929	6,681,070
เอเชีย (%)	96.04	97.66	90.93	93.27	89.52
เอเชีย (ตัน)	4,318,850	4,768,185	4,636,554	4,177,573	5,981,089
อาเซียน (%)	48.03	47.28	37.37	56.74	40.85
อาเซียน รวม(ตัน)	2,160,110	2,308,155	1,905,575	2,541,485	2,729,286
อินโดนีเซีย	1,367,790	1,601,915	973,957	1,265,109	1,316,049
กัมพูชา	207,704	285,484	469,632	444,824	389,208
มาเลเซีย	208,128	64,099	50,522	151,161	343,702
เวียดนาม	42,669	96,221	126,350	246,994	289,757
ฟิลิปปินส์	89,519	96,395	77,553	277,994	121,821
ประเทศอาเซียนอื่นๆ	244,300	164,041	207,561	155,403	268,749

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

➤ แนวทางในการปรับตัวอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย

- ปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เสรี และมีการบริหารจัดการอุตสาหกรรมดังกล่าวที่มีความคล่องตัว เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ และสอดคล้องกับพันธกรณี AEC
- มุ่งพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต เพื่อลดต้นทุน
- ส่งเสริมการสร้างมูลค่าจากอ้อยและน้ำตาลทราย
- ปรับปรุงการบริหารจัดการระบบอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย ส่งเสริมความร่วมมือในการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม